

(АЕС, дамб), пошкодження яких може призвести до транскордонних катастроф. Програма «Наука заради миру та безпеки» (SPS) фінансує розробки для виявлення екологічних загроз у зонах конфлікту (NATO SPS Programme, 2023) [5]. Окрім цього, НАТО координує навчання та передачу технологій для очищення територій від вибухонебезпечних предметів, що є першою умовою повернення цивільних до життя [4].

Водночас Євросоюз фокусується на «м'якій силі», цивільному захисті та довгостроковій відбудові. Європейський Союз розганяє місії для реформування сектору безпеки та верховенства права в країнах, що пережили конфлікт (наприклад, EUAM в Україні). Це запобігає повторному спалаху насильства [6]. Під час війни в Україні механізми цивільного захисту забезпечили найбільшу логістичну операцію в історії ЄС – від передачі пожежних машин до мобільних шпиталів та засобів радіаційного захисту (European Commission, 2023) [1]. Варто зазначити, що ЄС фінансує моніторинг екологічних злочинів у зонах конфлікту, розуміючи, що техногенна катастрофа (наприклад, підриг Каховської ГЕС) потребує негайної міжнародної солідарності для мінімізації наслідків [2].

Таким чином, стратегічне партнерство між НАТО та Європейський Союз демонструє здатність до адаптації в умовах трансформації глобальних загроз, поєднуючи інструменти військового стримування з механізмами цивільного управління кризами та забезпечення екологічної стійкості. Це створює підґрунтя для ефективного реагування на сучасні виклики та зміцнення міжнародної безпеки.

Джерела та література

1. European Commission. EU Civil Protection Mechanism: Response to the war in Ukraine. Офіційний звіт про допомогу в подоланні техногенних ризиків, 2023. URL: <https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/> (дата звернення: 21.03.2026).

2. European External Action Service. Military and Civilian Operations: standardizing peace efforts, 2024. URL: <https://www.eeas.europa.eu/> (дата звернення: 21.03.2026).

3. NATO Official Website. NATO's role in humanitarian disaster relief and peace support operations, 2024. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52060.htm (дата звернення: 21.03.2026).

4. Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre (EADRCC). Annual Report on Disaster Response and Coordination, 2023. URL: <https://www.nato.int/eadrcc/> (дата звернення: 21.03.2026).

5. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). The EU's Role in Global Conflict Management, 2023. URL: <https://www.sipri.org/> (дата звернення: 21.03.2026).

6. Центр міжнародної безпеки (2023). Взаємодія НАТО та ЄС у сфері цивільного захисту: уроки для України. Київ.

УДК 327.5:061.1

Медведєв О., ст. н. с., працівник Збройних Сил України; Рахімов В., доктор філософії, заст. начальника Інституту стратегічних комунікацій Національного університету оборони України

Національний університет оборони України, Україна

ВПЛИВ ПОЛІТИКИ ДРУГОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ТРАМПА НА ПЕРСПЕКТИВИ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В НАТО

***Анотація.** Перспективи членства України в НАТО визначаються не лише перебігом російсько-української війни, але й непередбаченими і несподіваними змінами у самій системі євроатлантичної безпеки. Політика другої адміністрації Трампа виступає одним із ключових факторів невизначеності.*

***Ключові слова:** НАТО, міжнародні відносини, міжнародна безпека, світовий порядок, стратегічні комунікації.*

**Medvedyev O., Sr. Res., serviceman of the Armed Forces of Ukraine; Rakhimov V., Ph.D.,
Deputy Head of the Institute of Strategic Communications**
National Defence University of Ukraine, Ukraine

THE IMPACT OF THE SECOND TRUMP ADMINISTRATION'S POLICY ON UKRAINE'S PROSPECTS FOR NATO MEMBERSHIP

***Abstract.** The prospects of Ukraine's membership in NATO are determined not only by the course of the Russo-Ukrainian war, but also by unforeseen and unexpected changes within the Euro-Atlantic security system itself. The policy of the second Trump administration is one of the key factors of uncertainty.*

***Keywords:** NATO, international relations, international security, world order, strategic communications.*

Доцільно розглянути два взаємопов'язані виміри: по-перше, загальне ставлення Дональда Трампа до НАТО як інституції; по-друге, його позицію щодо членства України в Альянсі. Еволюція підходу Трампа демонструє перехід від критики союзників до фактичного перегляду самої логіки функціонування Альянсу.

На першому етапі НАТО розглядалося ним як акціонерне товариство, у межах якого союзники не виконують своїх фінансових зобов'язань відтак не можуть бути бенефіціарами. США, на думку Трампа, несуть непропорційний тягар витрат. Спочатку Президент Сполучених Штатів вимагав дотримання зобов'язання у 2% ВВП на оборону, однак згодом його риторика радикалізувалася, а саме з'явилися заяви про необхідність витрат на рівні до 5%, що так і не стало офіційною політикою НАТО. На другому етапі лунають заяви про відмову захищати союзників, які не виконують фінансових вимог, і навіть про можливий вихід США з НАТО на тлі невдоволення Білого дому позицією союзників по війні проти Ірану. Таким чином, під сумнів ставиться фундаментальний принцип колективної оборони.

«Перший рік другої адміністрації Трампа показав,... що часи, коли союзники могли покладатися на Сполучені Штати у забезпеченні світового порядку, минули» [4, 142]. Навіть більше, після початку російського вторгнення в Україну саме існування такого порядку ставиться під сумнів: «ми живемо у новому світі відсутності порядку» [5, 104].

У Європі з одного боку, зростає недовіра до надійності американських гарантій безпеки. З іншого ситуація стимулює посилення європейського оборонного потенціалу та розвиток ідеї стратегічної автономії ЄС. Зокрема, Франція активно просуває концепцію автономної європейської оборони, тоді як Німеччина поступово нарощує військові витрати і збільшує армію. Йдеться не про вихід європейських країн з НАТО, а про іншу ідею — щоб Європа могла діяти самостійно, коли США не хочуть або не можуть втрутитися.

Щодо ставлення до членства України в НАТО, позиція є логічним продовженням загального бачення Трампом Альянсу. Вона характеризується скепсисом щодо розширення, небажанням брати на себе нові зобов'язання та прагненням швидкого завершення війни навіть ціною українських компромісів.

Показово, що Трамп публічно висловлював думку, ніби саме перспектива вступу України до НАТО стала причиною війни [3, 263]. Така позиція фактично відтворює ключовий російський наратив. Водночас фактчекінг свідчить про протилежне: на момент початку агресії у 2014 році Україна була позаблоковою державою, а питання членства не перебувало у практичній площині. Усередині НАТО відсутній повний консенсус щодо розширення. Частина європейських держав займає стриману позицію, побоюючись ескалації конфлікту з росією.

Американська сторона фактично дала зрозуміти, що питання вступу України до НАТО наразі не перебуває на порядку денному. Водночас Україна після початку повномасштабного вторгнення подала офіційну заявку на членство, що закріпило її стратегічний курс на євроатлантичну інтеграцію.

Найбільш імовірним є сценарій збереження Альянсу з поступовим перерозподілом ролей на користь Європи. Другий сценарій – глибша трансформація НАТО з посиленням європейської автономії. І менш імовірний, але ризикований — сценарій кризи у разі різкого скорочення участі США.

Для України ці процеси мають вирішальне значення. Сильне та консолідоване НАТО зберігає перспективу членства. Ослаблене і розділене - знімає її з порядку денного. Таким чином, політика Трампа впливає на перспективи України не лише безпосередньо, але й через зміну балансу сил усередині самого Альянсу.

НАТО, найімовірніше, витримає нинішні виклики, але зміниться. Воно стане менш американоцентричним і більш європейським. Однак саме цей перехідний період створює найбільші ризики для України, адже її євроатлантична інтеграція залежить не лише від результатів війни, але й від трансформації всієї системи міжнародної безпеки.

Формально позиція НАТО не змінилася. У Вашингтонській декларації 2024 року союзники підтвердили, що майбутнє України – в НАТО, а її шлях до членства є незворотним; однак запрошення можливе лише тоді, коли союзники погодяться і коли будуть виконані умови. Але практична політика Альянсу сьогодні значно стриманіша. У грудні 2025 року генеральний секретар Альянсу Марк Рютте заявив, що консенсусу щодо вступу України зараз немає, а у квітні 2026 року уточнив, що навіть після мирної угоди членство України в НАТО не стоятиме на порядку денному. Натомість Україна має отримати настільки сильні гарантії безпеки, щоб Росія не наважилася напасти знову.

Окремий чинник – позиція рф. москва послідовно вимагає виключити вступ України до НАТО з будь-яких домовленостей про завершення війни. Саме тому в переговорах дедалі частіше обговорюють не членство, а заміники членства: двосторонні гарантії, європейські контингенти, або навіть моделі захисту, схожі за змістом на статтю 5, але без формального вступу України до Альянсу.

Формально двері НАТО залишаються відчиненими. Практично ж у 2026 році немає ані консенсусу серед союзників, ані готовності США просувати це питання, а порядок денний самого Альянсу зараз значною мірою зосереджений на оборонних витратах, перерозподілі тягаря безпеки і внутрішній адаптації НАТО. Зокрема, в наукових публікаціях підкреслюється, що умова попереднього врегулювання конфлікту фактично дає росії можливість блокувати подальше розширення Альянсу на схід. Водночас аналіз дезінформаційних нарративів показує, що теза про НАТО як причину війни є не аналітичним висновком, а елементом інформаційної війни.

Джерела та література

1. Black J. NATO Enlargement Amidst Russia's War in Ukraine. – RAND Corporation, 2024. Режим доступу: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/perspectives/PEA3200/PEA3236-1/RAND_PEA3236-1.pdf (дата звернення: 21.04.2026).
2. Schuette C. Russian Disinformation on NATO Expansion and the War in Ukraine // *Journal of Strategic Studies*. – 2023. Режим доступу: <https://www.jstor.org/stable/48751614> (дата звернення: 21.04.2026).
3. Yergidzey K, Medvedyev O., Fedorienko V. Russian information-psychological narrative on Ukraine's NATO accession as a "justification of the war". *Przegląd Strategiczny*. 2025-26. No. 18. P. 249-273.
4. Gordon, P. H., Karlin, M. The Allies After America: In Search of Plan B. *Foreign Affairs*, 2025.
5. Stubb, A. The West's Last Chance: How to Build a New Global Order Before It's Too Late. *Foreign Affairs*, 2025.